

KLIC V DUŠEVNI STISKI - PRIMER TELEFONSKEGA POGOVORA

Mira Virant-Jaklič

Pregled prvih 1000 klicev naše telefonske službe "Klic v duševni stiski", ki deluje v Ljubljani od začetka leta 1980, nas opozarja na skupino klicincev, ki želijo pomoč zaradi osamljenosti in zapuščenosti. Po številu so ti klicanci na tretjem mestu. Naš prvi pregled ni proučeval ozadja osamljenosti in zapuščenosti v podrobnosti, to naj bi bila ena izmed naših nalog ob nadaljnjem spremljanju teh klicincev. V to skupino naj bi spadali klicanci, ki so zaradi nenadnih sprememb ali dogodkov v svojem življenju ostali sami, npr. smrt partnerja ali otroka, razveza, osamosvojitvev otrok, upokojitev.

V eni izmed dežurnih noči se oglasi na telefonski klic, slišim le hudo prizadet jok ženske, ki ne more začeti pogovora. Spodbujam jo, vendar mi ne uspe. Slišim le: "Saj mi nihče ne more pomagati." Klicalka je prekinila zvezo. Uro kasneje spet kliče, še vedno v joku: "Sem že klicala, pa mi je bilo tako hudo, da nisem mogla spregovoriti."

Klicalki, stari 60 let, upokojenki, je pred dvema mesecema umrl mož - smrt je prišla iznenada. Ne more sprejeti tega, da ga ni več. Samo joka, tava po stanovanju, vsak dan je na pokopališču. Očita si, da ga je peljala v bolnico, morda bi še živel.

To se ji je zgodilo ravno zdaj, ko sta si tako lepo uredila življenje. Dve leti sta bila v pokoju, imata avto, vikend, lepo stanovanje, primerne dohodke. Z možem sta se veliko pogovarjala o tem, kako bosta preživela starost, bala sta se le bolezni. Zdaj pa je iznenada ostala sama, v stanovanju nič ne najde, čisto je neboljena, pri vratih kar pozvoni in misli, da jih bo odprl mož.

Saj ima dva otroka, sina in hčer, oba sta poročena, vsak ima svojo družino. Ne razumeta njene bolečine. Ima stike z njima, vidi, da jima je s svojim jokom odveč. Rada bi se zadržala, pa si ne more pomagati. Nanjo postajata nejevoljna, češ da je zdaj tega dovolj, da naj neha jokati. Hči ji celo očita, da postaja za-

nemarjena in sitna.

Začela je razmišljati o stvareh, s katerimi se v življenju ni nikoli ukvarjala, npr. o veri, vrednosti življenja, o tem, ali je po smrti še kaj ali nič. Čutila, da ji je vedno hujše, razmišlja tudi o tem, da bi s svojim življenjem končala in se pridružila možu. Pomislila je že na plin. Če gre čez cesto, nič ne pazi na nevarnost. V torbici nosi listek, na katerem ima napisano, da voznik, ki bi jo podrl, ni ničesar kriv. Shujšala je 10 kg, nima apetita, nobene volje do dela, včasih je rada brala, zdaj s silo vzame knjigo, le strani obrača, ne da bi vedela, kaj bere.

V vikend hišico si sploh ne upa, preveč je bolečih spominov. Najhujše pa so noči, zadremi je, pa se zbudi, vstaja, hodi po praznem stanovanju, strah jo je.

Tako se počuti tudi danes, ni vzdržala, poklicala je našo številko, da bi slišala nekoga, da bi se z njim lahko pogovarjala, karkoli, samo da bi pozabila na grozljivo samoto v stanovanju.

Veljala je za vedrega človeka, rada je bila v družbi, z ljudmi je dobro shajala. Zdaj ji ni do nikogar nič.

O naši telefonski službi sta z možem brala v časopisu.

Klicalko sem dojela kot resno ogroženo osebo, ki se je na izgubo partnerja odzvala s hudo depresivno simptomatiko in suicidalnimi tendencami, imeli sva enourni pogovor, ponudena ji je bila možnost, da naj še pokliče, če ne bi mogla zaspati. Dogovorili sva se, da se bo v jutranjem času oglasila na našem dispanzerju, kjer se bo lahko pogovorila s strokovnjakom.

Tudi psihiater je pacientko ocenil kot depresivno in ji ponudil krajšo hospitalizacijo na našem oddelku psihiatrične hitre pomoči. Pacientka je pomoč sprejela, vendar se je na poti na oddelek premislila. Zaskrbljena zanjo, jo iščem na domu.

Pravzaprav je prijetno presenečena, ker vidi, da se zanjo ponovno zanimam. Na poti v bolnico je veliko razmišljala o tem, ali naj gre na zdravljenje ali ne. Priznati mora, da ji je že pogovor sredi noči veliko pomagal. Lahko je povedala

vse tisto, kar se ji mota po glavi, lahko je govorila z nekom, ki jo je poslušal, ki ji ni dal čutiti, da ima njenega tarnanja dovolj. Za bolnišnico pa se ni odločila zato, ker misli, da take sramote svojima otrokoma ne more napraviti. Do zdaj ni nikoli potrebovala psihiatrične pomoči.

Moram priznati, da sem o tej klicalki veliko razmišljala. Depresivna in suicidalna simptomatika, ki sem jo razbrala iz anamnestičnih podatkov klicalkice, me je močno opozarjala na resnost klica, na to, da je pri ženi indicirana čimprejšnja strokovna pomoč. Šele kasneje so mi iz najinega pogovora začele izstopati njene besede: "Rada bi se pogovarjala, govorite karkoli z menoj, samo da slišim še kak drug glas."

Svetovalci naše telefonske službe so strokovni delavci, največ je psihologov, nekaj psihiatrov, psihiatričnih socialnih delavcev in medicinskih sester. Ob pripravah na organizacijo telefonske službe smo veliko razpravljali o vključevanju prostovoljcev, vendar dalj od diskusij nismo prišli. Zaskrbljeni smo, češ, da imajo prostovoljci premalo strokovnega znanja. Navedeni primer pa nas opozarja, da so naši ukrepi včasih prehitri, preveč "strokovni". Morda bi prostovoljec veliko bolj prisluhnil želji klicalkice po pogovoru in razumevanju njene bolečine. Nadaljnji stik s klicalko bi bil lahko veliko bolj neposreden, bolj človeški in tudi brez pečata psihiatričnega pacienta, ki ga dobi vsak klicalec, ki je prek telefonske službe usmerjen na strokovno ustanovo.